

การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและ
ทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนการ

ผู้วิจัย

อาจารย์สุมาลี ทองคำ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางการศึกษา
วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนการ กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2562

ชื่อวิจัย	การจัดการเรียนรู้แบบสาริตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและ เท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลป้ไทย ของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พนิชยการ
ผู้วิจัย	อาจารย์สุมาลี ทองคำ
ปีการศึกษา	2652

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานุกิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรดิวิทย์พนิชยการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะานุกิลป์ไทยของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรดิวิทย์พนิชยการ ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตด้านานุกิลป์ไทย เรื่อง รำวงมาตรฐาน ของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรดิวิทย์พนิชยการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรดิวิทย์พนิชยการ ทั้งระดับชั้น ปวช. ในภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t – test Dependent ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลป้ไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตทำให้นักศึกษามีพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลป้ไทย โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายข้อพบว่า ประเด็น การเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นการเรียนที่น่าสนใจ อยู่ระดับมาก
ที่สุด รองลงมา การเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตสามารถสร้าง
แรงจูงใจในการเรียนรู้ได้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและ
ทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนการ” วิจัยเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาที่
ดีจากอย่างดียิ่งจาก อาจารย์กัณตชาติ เมธาโชติมณีกุล ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สุมาลี ทองคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(2)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีนาฏศิลป์.....	6
วิธีสอนการสอนแบบสาธิต(Demonstration Method).....	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	27
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	33
สรุปผลการวิจัย.....	33
อภิปรายผล.....	34
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	34
ภาคผนวก.....	35
บรรณานุกรม.....	60
ประวัติผู้วิจัย.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นาฏศิลป์เป็นมิติหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนปรัชญา แนวคิด และการสร้างสรรค์งานที่เกี่ยวข้อง กับความงาม ความสุนทรีย์ ในศิลปะหลายแขนงที่มีมาแต่อดีต นาฏศิลป์เป็นทั้งเครื่องบันเทิงเริงรมย์ เป็น ส่วนหนึ่งของพิธีกรรม พิธีการเป็นเครื่องอุปโภคเฉพาะชนชั้น เป็นเครื่องแสดงระเบียบ สังคม อำนาจ เป็น สื่อกลาง เป็นสิ่งบ่งบอกเอกลักษณ์ของชาติ ดังนั้น นาฏศิลป์จึงมีบทบาทในสังคมทุกยุคทุกสมัย

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะแห่งการฟ้อนรำ ที่มีสมมติฐานมาจากธรรมชาติ แต่ได้รับการตกแต่งและปรับปรุงให้งดงามยิ่งขึ้น จนก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้ดูผู้ชม โดยแท้จริงแล้วการฟ้อนรำก็คือ ศิลปะของการเคลื่อนไหว舞姿ต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น แขน ขา เอว ไหล่ หน้าตา ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการฟ้อนรำจึงมาจากอิริยาบถต่าง ๆ ของมนุษย์ ได้แก่ ยืน เดิน นั่ง นอน ฯลฯ ตามปกติการเดินของคนเราจะก้าวเท้าพร้อมทั้งแกว่งแขนสลับกันไปเช่นเมื่อก้าวเท้าซ้ายก็จะแกว่งแขนขวาออก และเมื่อก้าวเท้าขวา ก็จะแกว่งแขนซ้ายออกสลับกันเพื่อเป็นหลักในการทรงตัว ครั้นเมื่อนำมาตกแต่งเป็นท่ารำขึ้น ก็กลายเป็นท่าเดินที่มีลีลาการก้าวเท้าและแกว่งแขน ให้ได้สัดส่วนงดงามถูกต้องตามแบบแผนที่กำหนด ตลอดจนท่วงทำนองและจังหวะเพลง นาฏศิลป์ไทย เกิดมาจากอากัปกิริยาของสามัญชนเป็นพื้นฐาน ซึ่งโดยทั่วไปมนุษย์ทุกคนย่อมมีอารมณ์ต่าง ๆ ได้แก่ รัก โกรธ โศกเศร้า เสียใจ ดีใจ ร้องไห้ ฯลฯ แต่ที่น่าสังเกตก็คือ เมื่อมนุษย์มีอารมณ์อย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้น นอกจากจะมีความรู้สึกเกิดขึ้นในจิตใจแล้วยังแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ออกมาทางกายในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่นรัก - หน้าตากิริยาที่แสดงออก อ่อนโยน รู้จักเล้าโลม เจ้าชู้ โกรธ - หน้าตาบึ้งตึง กระตืบเท้า ชี้น้ำตาว่าต่าง ๆ โศกเศร้า, เสียใจ - หน้าตากิริยาละห้อย ละเหี่ย คัดพ้อต่อว่า ร้องไห้ นอกจากนี้ นาฏศิลป์ไทย ยังได้รับอิทธิพลแบบแผนตามแนวคิดจากต่างชาติเข้ามาผสมผสานด้วย เช่น วัฒนธรรมอินเดียเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เป็นเรื่องของเทพเจ้า และตำนานการฟ้อนรำ โดยผ่านเข้าสู่ประเทศไทย ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ผ่านชนชาติขวและเขมร ก่อนที่จะนำมาปรับปรุงให้เป็นรูปแบบตามเอกลักษณ์ของไทย เช่น ตัวอย่างของเทวรูปศิwapangนาฏราช ที่สร้างเป็นท่าการรำรำของ พระอิศวร ซึ่งมีทั้งหมด 108 ท่า หรือ 108 กรณะ โดยทรงฟ้อนรำครั้งแรกในโลก ณ ตำบลจิตรัมพรม เมืองมัทราส อินเดียใต้

ปัจจุบันอยู่ในรัฐทมิฬนาฑู นับเป็นคัมภีร์สำหรับการฟ้อนรำ แต่งโดยพระภคตมุนี เรียกว่า คัมภีร์ภคตนาฏยศาสตร์ ถือเป็นอิทธิพลสำคัญต่อแบบแผนการสืบสาน และการถ่ายทอดนาฏศิลป์ของไทยจนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่มีรูปแบบ แบบแผนการเรียน การฝึกหัด จารีต ขนบธรรมเนียม มาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม บรรดาผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้ สันนิษฐานว่า อารยธรรมทางศิลปะด้านนาฏศิลป์ของอินเดียได้เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยาตามประวัติการสร้างเทวาลัยศิวะนาฏราชที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1800 ซึ่งเป็นระยะ ที่ไทยเริ่มก่อตั้งกรุงสุโขทัย ดังนั้นท่ารำไทยที่ดัดแปลงมาจากอินเดียในครั้งแรกจึงเป็นความคิดของ นักปราชญ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการแก้ไข ปรับปรุงหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในสมัยกรุง รัตนโกสินทร์ จนนำมาสู่การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์จนนำมาสู่การประดิษฐ์ ท่าทางการรำรำและละครไทยมาจนถึงปัจจุบัน

วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ กำหนดนโยบายแม่บทในการดำเนินงาน 4 ประการ คือ ความเป็นเลิศ ความทันสมัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และการรักษาศิลปวัฒนธรรม ของชาติ

วิสัยทัศน์ (VISION)

เป็นองค์กรการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพื่อสร้างคนให้มีศักยภาพสูงสุด ซึ่ง หมายถึง วิทยาลัย เทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ จะได้รับการพัฒนาเป็นองค์กรการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพต่อการสร้าง ความรู้ที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่ตนศึกษาอยู่ ให้มีสมรรถนะสูงเป็นแบบสากล มีความรู้คู่ คุณธรรม รับผิดชอบต่อสังคม และดำรงรักษา ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย พันธกิจ (MISSION) 1. ผลิตนักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์มีทักษะมีคุณธรรม และจริยธรรม 2. มุ่งเน้นการ วิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้และการพัฒนาวิทยาการใหม่ๆ 3. บริการทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อ พัฒนาเศรษฐกิจสู่ชุมชน 4. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและการประกันคุณภาพ 5. ทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

จุดเน้นของวิทยาลัยฯ

1. มีความชำนาญในสาขาที่กำลังศึกษาเป็นอย่างดี
2. มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี สามารถสื่อสารได้
3. มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเป็นอย่างดี
4. มีความประพฤติดี มีคุณธรรม

พันธกิจ (MISSION)

1. ผลิตนักศึกษาที่มีความคิด สร้างสรรค์มีทักษะ มีคุณธรรม และจริยธรรม
2. มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้และการพัฒนาวิทยาการใหม่ ๆ

3. บริการทางวิชาการแก่ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสู่อาเซียน
4. การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและการประกันคุณภาพ
5. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต
6. วิจัย สร้างสรรค์ สิ่งประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0 ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
7. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของวิทยาลัยฯ สู่มาตรฐานสากล

อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ (IDENTITY)

อัตลักษณ์ : ทักษะดี มีคุณธรรม กิจกรรมเด่น

เอกลักษณ์ : กิจกรรมเด่น

ความหมายของอัตลักษณ์

ทักษะดี : มีความสามารถ มีความถนัด ความเชี่ยวชาญชำนาญ และ มีความพึงพอใจใน
ศาสตร์ศึกษา

มีคุณธรรม : ถูกฝึกู้ดีรู้ชั่วรู้กาลเทศะ และมีความรับผิดชอบ

กิจกรรมเด่น : มีภาพลักษณ์ กิจกรรมเด่น สามารถนำศาสตร์ เทคโนโลยีไปใช้ให้เกิด
ประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

ความหมายของเอกลักษณ์

กิจกรรมเด่น : มีกิจกรรมเด่น เป็นที่รู้จักของสังคมทั่วไป

จากความสำเร็จและวิสัยทัศน์ ของวิทยาลัยฯ ข้อที่ 5. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาการ เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานุศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการปฏิบัติทำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานุศิลป์ไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะนาฏศิลป์ไทยของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนศึกษา ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดเรียนการสอนโดยวิธีการสอนแบบสาธิต ด้านนาฏศิลป์ไทย เรื่อง รำวงมาตรฐาน ของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ

สมมติฐานการวิจัย

หลังจากที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิต ด้านนาฏศิลป์ไทย เรื่อง รำวงมาตรฐาน นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ ทั้งระดับชั้น ปวช. และ ปวส. ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 (จำนวน 2,824 คน ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ ทั้งระดับชั้น ปวช. ในภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 50 คน

ระยะเวลาในการทำวิจัย ระหว่างเดือน มิถุนายน 2562 – เดือน มีนาคม 2563

ขอบเขตพื้นที่ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent V) คือ วิธีการสอนแบบสาธิต

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการรำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ

วิทยาลัยฯ หมายถึง นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ หมายถึง การฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ หมายถึง ความชำนาญในการละครฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ หมายถึง การร้องรำทำเพลง ให้ความบันเทิงใจ อันประกอบด้วยความโน้มน้าวใจ และความรู้สึก

นาฏศิลป์ หมายถึง การฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นจากธรรมชาติด้วยความประณีตอันลึกซึ้งเพียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อน นอกจากหมายถึงการฟ้อนรำ ระบายราเต้นแล้วยังหมายถึงการร้อง และการบรรเลงด้วย

การสาธิต (Demonstration) หมายถึง การทดลอง การทำให้ดูหรือการทำให้เป็นแบบอย่าง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้ นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้าน จิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

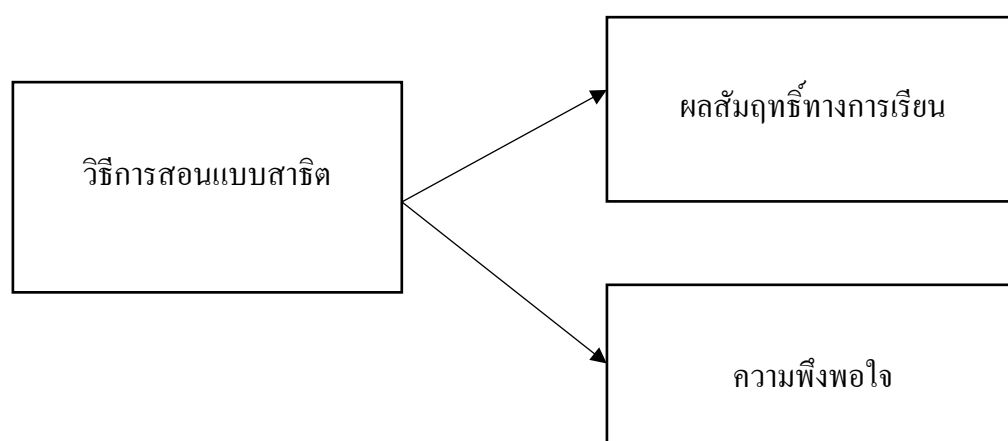
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักศึกษามีทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย เรื่อง รำวงมาตรฐาน
2. นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent variable)

ตัวแปรตาม (Dependent variable)

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนท่ารำนานาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชยการ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีเนื้อหาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีนาฏศิลป์
2. วิธีสอนการสอนแบบสาธิต(Demonstration Method)
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ไทยเป็นการเล่นเครื่องดนตรีหลายๆชนิดการละครฟ้อนรำและดนตรีอันมีคุณสมบัติตามคัมภีร์นาฏะหรือนาฏยะกำหนดว่า ต้องประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ การฟ้อนรำ การดนตรี และการขับร้อง รวมเข้าด้วยกัน ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้ เป็นอุปนิสัยของคนมาแต่ดึกดำบรรพ์ นาฏศิลป์ไทยมีที่มาจากสาเหตุแนวคิดต่าง ๆ เช่น เกิดจากความรู้สึกระทอกกระเทือนทางอารมณ์ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งสุข หรือความทุกข์และสะท้อนออกมาเป็นท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้องฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจ เป็นต้น นาฏศิลป์ไทยยังได้รับอิทธิพลแบบแผนตามแนวคิดจากต่างชาติเข้ามาผสมผสานด้วย เช่น วัฒนธรรมอินเดียเกี่ยวกับวรรณกรรมที่เป็นเรื่องของเทพเจ้าและตำนานการฟ้อนรำโดยผ่านเข้าสู่ประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อมคือผ่านชนชาติขวและเขมร ก่อนที่จะนำมาปรับปรุงให้เป็นรูปแบบตามเอกลักษณ์ของไทย เช่น ตัวอย่างของเทวรูปศิลาปางนารายณ์ที่สร้างเป็นท่าการรำรำของพระอิศวร ซึ่งมีทั้งหมด 108 ท่า หรือ 108 กรณะ โดยทรงฟ้อนรำครั้งแรกในโลก ณ ตำบลจิตรัมพรม เมืองมัทราส อินเดียใต้ ปัจจุบันอยู่ในรัฐทมิฬนาคูนับเป็นคัมภีร์สำหรับการฟ้อนรำ แต่งโดยพระภคดมุณี เรียกว่า"คัมภีร์ภคตนาฏยศาสตร์" ถือเป็นอิทธิพลสำคัญต่อแบบแผนการสืบสานและถ่ายทอด

นาฏศิลป์ของไทยจนเกิดขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่มีรูปแบบ แบบแผนการเรียนรู้ การฝึกหัด จารีต ขนบธรรมเนียมมาจนถึงปัจจุบัน บรรดาผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้ สันนิษฐานว่า อารยธรรมทางศิลปะด้านนาฏศิลป์ของอินเดียได้เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา ตามประวัติการสร้างเทวาลัยศิวนาฏราชที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1800 ซึ่งเป็นระยะ ที่ไทยเริ่มก่อตั้งกรุงสุโขทัย ดังนั้นท่ารำไทยที่ดัดแปลงมาจากอินเดียในครั้งแรกจึงเป็นความคิดของ นักปราชญ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการแก้ไขปรับปรุงหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในกรุงรัตนโกสินทร์ จนนำมาสู่การประดิษฐ์ท่ารำยราและละครไทยมาจนถึงปัจจุบัน

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะการฟ้อนรำ หรือความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ เป็นสิ่งที่มนุษย์ ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงาม ให้ความบันเทิง อันโน้มน้าวอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชม ให้อรรถรสตาม ศิลปะประเภทนี้ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรี และการขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อส่งเสริม ให้เกิดคุณค่ายิ่งขึ้น หรือเรียกว่า ศิลปะของการร้องรำทำเพลง

นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะการแสดงที่มีความอ่อนช้อยงดงามแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของ แต่ ละภูมิภาค ซึ่งเราสามารถนำหลักการ วิธีการหรือลักษณะท่ารำพื้นฐานของการแสดงนาฏศิลป์ ไทย มัก ใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงให้มีความสวยงาม ตามความคิดของตนโดยได้สะท้อนถึง ความเป็น เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นซึ่งมีปัจจัยที่สามารถทำให้เกิดการแสดงได้ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ ศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีค่านิยม การประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้ถูกนำมา ถ่ายทอด โดยใช้ทักษะด้านนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์มาสร้างสรรค์ผลงาน ด้วยการสืบ สานออกมาใน รูปแบบของการแสดง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของคำ ว่า “ นาฏศิลป์ ” ไว้ว่า “ เป็นศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ ” นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษา และท่านผู้รู้ได้ให้นิยามความหมายของนาฏศิลป์แตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. ความชำนาญในการละครและฟ้อนรำ
2. ศิลปะการละครหรือการฟ้อนรำของไทย
3. การร้องรำทำเพลง เพื่อให้เกิดความบันเทิงใจ
4. การฟ้อนรำที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น โดยการเลียนแบบท่าธรรมชาติด้วยความประณีต ลึกซึ้ง
5. ศิลปะการฟ้อนรำหรือความรู้แบบแผนของการฟ้อนรำ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น ด้วยความงามอย่างมีแบบแผน

ประเภทของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1.รำ คือการแสดงที่มุ่งเน้นถึงศิลปะท่วงท่า คนตรี ไม่มีการแสดงเป็นเรื่องราว รำบางชุดเป็นการชมความงาม บางชุดตัดตอนมาจากวรรณคดี หรือบางทีก็ไม่จำเป็นต้องมีเนื้อเพลงเช่นการรำหน้าพาทย์เป็นต้น รำจะแบ่งออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1.1 รำเดี่ยว เป็นการแสดงที่มุ่งอวดศิลปะทางนาฏศิลป์อย่างแท้จริงซึ่งผู้รำจะต้องมีฝีมือดีเยี่ยม เพราะเป็นการแสดงที่แสดงแต่เพียงผู้เดียว รำเดี่ยวโดยส่วนมากก็จะเป็นการรำนุญาต่างๆ เช่น นุญาเบญจกาย นุชฌายวันทอง ฯลฯ เป็นต้น

1.2 รำคู่ การแสดงชุดนี้ไม่จำเป็นจะต้องพร้อมเพียงกันแต่อาจมีท่าที่เหมือนกันได้ เพราะการรำคู่นี้เป็นการใช้ลีลาที่แตกต่างกันระหว่างผู้แสดงสองคน เช่นตัวพระ กับตัวนาง หรือบทบาทของตัวแสดงนั้น รำคู่นี้จะแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ 1.2.1 รำคู่สวยงามจากวรรณคดี เช่น หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา เป็นต้น 1.2.2 รำมุ่งอวดการใช้อุปกรณ์ เช่น การรำอาวุธ รำกระบี่กระบอง

1.3 รำหมู่ รำชุดนี้เป็นการรำที่เน้นความพร้อมเพรียง เช่นรำอวยพรชุดต่างๆ

1.4 รำละคร คือการรำที่ใช้ในการแสดงละครหรือโขน เป็นการแสดงท่าทางสื่อความหมายไปกับบทร้อง หรือบทละคร และเพลงหน้าพาทย์ต่างๆในการแสดงละคร

2.ระบำ คือการแสดงที่มีความหมายในตัวใช้ผู้แสดงสองคนขึ้นไป คือผู้คิดได้มีวิสัยทัศน์และต้องการสื่อการแสดงชุดนั้นผ่านทางบทร้อง เพลง หรือการแต่งกายแบบ ที่มาจากแรงบันดาลใจ จากเรื่องต่างๆเช่นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการแสดงที่จบในชุดๆเดียว เป็นต้น ระบำ จะแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ

2.1 ระบำมาตรฐาน เป็นระบำที่บรมครูทางนาฏศิลป์ได้คิดค้นไว้ ทั้งเรื่องเพลง บทร้อง การแต่งกาย ท่ารำ ซึ่งไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ระบำมาตรฐานจะมีอยู่ทั้งหมด 6ชุด คือ ระบำสี่บท ระบำย่องหงิดหรืออยู่หงิด ระบำพรมมาตร ระบำดาวดึงส์ ระบำกฤษดา ระบำเทพบันเทิง

2.2 ระบำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ เป็นระบำที่บรมครูหรือผู้รู้ทางนาฏศิลป์ได้คิดค้นและปรับปรุงขึ้นมาใหม่ ซึ่งสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามโอกาส อาจเป็นระบำที่ได้แรงบันดาลใจที่ผู้ประดิษฐ์ต้องการสื่ออาจเป็นเรื่องของการแต่งกาย วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ระบำปรับปรุงมีอยู่หลากหลายเช่น ระบำขมุนมเผ่าไทย ระบำไกรราศสำเร็จ ระบำไก่ ระบำสุโขทัย ฯลฯ เป็นต้น

ฟ้อน และ เซิ้ง ก็จัดว่าเป็นระบำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ เพราะผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์ได้คิดค้นขึ้นมา มีการแต่งการตามท้องถิ่นเพราะการแสดงแต่ละชุดได้เกิดขึ้นมาจากแรงบันดาลใจของผู้คิดที่จะถ่ายทอดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวิถีชีวิต การแต่งกาย คนตรี เพลง และการเรียกชื่อการแสดงนั้น จะเรียกตาม ภาษาท้องถิ่น และการแต่งกายก็แต่งกายตามท้องถิ่น เช่นภาคเหนือก็จะเรียกว่าฟ้อน

เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ภาคอีสานก็จะเรียกและแต่งกายตามท้องถิ่น ทางภาคอีสานเช่น เซิ้งกะดืบ ข้าว เซิ้งสวิง เป็นต้น การแสดงต่างๆ ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นมาจากท้องถิ่นและแต่งกายตามท้องถิ่น ไม่ได้มีหลักหรือ เกณฑ์ที่ใช้กันโดยทั่วไปในวงการนาฏศิลป์ไทยทั่วประเทศสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามโอกาสที่แสดง จึงถือว่า การฟ้อนและการเซิ้งเป็นระบำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่

3. ละคร คือการแสดงเรื่องราวโดยมีตัวละครต่างดำเนินเรื่องมีผูกเหตุหรือการผูกปมของเรื่อง ละครอาจประกอบไปด้วยศิลปะหลายแขนงเช่น การรำ ร้อง หรือดนตรี ละครจะแบ่งออกเป็นสองประเภทได้แก่ 3.1 ละครแบบดั้งเดิม มีอยู่สามประเภท คือ โนห์ราชาตรี ละครนอก ละครใน 3.2 ละครที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ มีอยู่หกประเภท ละครดึกดำบรรพ์ ละครพื้นทาง ละครเสภา ละครพูด ละครร้อง ละครสังคีต

4. มหรสพ คือการแสดงรื่นเริง หรือการแสดงที่ใช้ในงานพิธีต่างๆ มีรูปแบบและวิธีการแสดงที่เป็นแบบแผน เช่น การแสดงโขน หนังใหญ่ เป็นต้น

ความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ แสดงถึงอารยประเทศ ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาไทย จารีต ประเพณี และ วัฒนธรรมของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และถือว่าเป็นมรดกที่สำคัญของชาติ จึงควรแก่การอนุรักษ์ และสืบทอดต่อไป

นาฏศิลป์เป็นแหล่งรวมของศิลปะแขนงต่างๆ เช่น การประพันธ์วรรณคดีต่างๆ สถาปัตยกรรม(ในการสร้างฉาก สถานที่ประกอบฉาก) ประติมากรรม(ศิลปะการทำอุปกรณ์การแสดง รูปปั้น รูปหล่อต่างๆ) จิตรกรรม(ศิลปะในการออกแบบเครื่องแต่งกาย การสร้างฉาก) ดุริยางคศิลป์ (ศิลปะในการขับร้อง บรรเลงดนตรี) หรือ อื่นๆ

นาฏศิลป์ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้แสดง ให้ผู้แสดงมีความกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ทำให้มีท่าทางการเคลื่อนไหวที่ดูสง่างาม ทำให้ความจำและปฏิภาณดี และหากได้ความรู้ด้านนาฏศิลป์จนเกิดความชำนาญ ก็จะสามารถปฏิบัติได้ดีมีชื่อเสียง หรือ ยึดเป็นอาชีพต่อไปได้

นาฏศิลป์ทำให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะ นาฏศิลป์ทำให้ผู้แสดงมีความสามัคคีกัน เพราะผู้แสดงต้องร่วมกันแสดงท่าทางนาฏศิลป์ เพื่อให้การแสดงนาฏศิลป์นั้นออกมาเรียบร้อยและงดงาม

องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า นาฏศิลป์ได้หมายรวมไปถึงการร้องรำทำเพลง ดังนั้นองค์ประกอบของนาฏศิลป์ก็จะประกอบไปด้วยการขับร้อง การบรรเลงดนตรี และการฟ้อนรำ ทั้งนี้เพราะการแสดงออกของนาฏศิลป์ไทยจะต้องอาศัยบทร้อง ทำเพลงประกอบการแสดง เพราะฉะนั้นก่อนที่จะมาเป็นนาฏศิลป์ไทยได้จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การฟ้อนรำเป็นท่าทางของการเอียงกรายฟ้อนที่สวยงาม โดยมีมนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์ท่ารำเหล่านั้นให้ถูกต้องตามแบบแผน รวมทั้งบทบาท และลักษณะของตัวละคร ประเภทของการแสดง และการสื่อความหมายที่ชัดเจน

2. จังหวะ เป็นส่วนย่อยของบทเพลงที่ดำเนินไปเป็นระยะและสม่ำเสมอ การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทย

จำเป็นต้องใช้จังหวะเป็นพื้นฐานในการฝึกหัดเพราะจังหวะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ และมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน หากผู้เรียนมีทักษะทางการฟังจังหวะแล้วก็สามารถรำได้สวยงาม แต่ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจจังหวะก็จะทำให้รำไม่ถูกจังหวะหรือเรียกว่า “บอดจังหวะ” การรำก็จะไม่สวยงามและไม่ถูกต้อง

เนื้อร้องและทำนองเพลง การแสดงลีลาท่ารำแต่ละครั้งจะต้องสอดคล้องตามเนื้อร้อง และทำนองเพลง ทั้งนี้เพื่อบอกความหมายของท่ารำ ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการแสดงได้ตามเนื้อเรื่อง ตลอดจนสามารถสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจตรงกันได้ เช่น การแสดงอารมณ์รัก ผู้รำจะประสานมือทาบไว้ที่หน้าอก ใบหน้ายิ้มละไม สายตามองไปยังตัวละครที่รำคู่กัน เป็นต้น

การแต่งกาย ในการแสดงนาฏศิลป์ สามารถบ่งบอกถึงยศ และบรรดาศักดิ์ของนักแสดงละครตัวนั้น ๆ โดยเฉพาะการแสดงโขน การแต่งกายจะเปรียบเสมือนแทนสีกายของตัวละคร เช่น เมื่อแสดงเป็นหนุมาน นักแสดงจะต้องแต่งกายด้วยชุดสีขาวมีลายปักเป็นลายทักขิณาวัตร สวมหัวโขนลิงสีขาว ปากอำ เป็นต้น

การแต่งหน้า เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้นักแสดงสวยงาม และอำพรางข้อบกพร่องบนใบหน้าของนักแสดงได้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีการแต่งหน้า เพื่อบอกวัยบอกลักษณะเฉพาะของตัวละครได้ เช่น แต่งหน้านักแสดงหนุ่มให้เป็นคนแก่ แต่งหน้าให้นักแสดงเป็นตัวตลก เป็นต้น

เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์จำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการแสดงดังนั้นนักแสดงจะต้องรำให้สอดคล้องตามเนื้อร้อง และทำนองเพลง ในขณะที่วงดนตรีก็เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการช่วยเสริมให้การแสดง

สมบูรณ์ และสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการแสดงให้สมจริงยิ่งขึ้นด้วย

อุปกรณ์การแสดงละครการแสดงนาฏศิลป์ไทยบางชุด อาจต้องมีอุปกรณ์ประกอบการแสดงละครด้วย เช่น ระบายพัด ระบายนกเขา ฟ้อนเทียน ฟ้อนเล็บ ฟ้อนร่ม เป็นต้น อุปกรณ์แต่ละชนิดที่ใช้ประกอบการแสดงจะต้องมีความสมบูรณ์ สวยงาม และสวมใส่ได้พอดี หากเป็นอุปกรณ์ที่ต้องนำมาใช้ประกอบการแสดง เช่น กลอง ร่ม เป็นต้น นักแสดงจะต้องมีทักษะในการใช้อุปกรณ์ได้อย่างคล่องแคล่วสามารถจัดวางตำแหน่งให้อยู่ในระดับที่ถูกต้องสวยงาม

ประโยชน์ในการศึกษาวิชานาฏศิลป์

1. ประโยชน์โดยตรง

ใช้เป็นวิชาชีพ ผู้ที่ศึกษาวิชานาฏศิลป์ อย่างชัดเจน ชำนาญ สามารถยึดเป็นอาชีพได้ เพราะในกิจกรรมต่าง ๆ วิชานาฏศิลป์เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่เสมอเป็นการบริหารร่างกายให้มีสุขภาพสมบูรณ์ โดยเฉพาะวิชานาฏศิลป์นั้นในขณะที่ฝึกหัดนั้นยังเป็นการออกกำลังกายอย่างดีเยี่ยม ได้บริหารร่างกายทั่วทุกส่วน

2. ประโยชน์ทางอ้อม

ได้ชื่อว่าเป็นชาวไทยที่สมบูรณ์ รู้จักวัฒนธรรมของชาติตน การเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ในปัจจุบัน ชาวต่างประเทศให้ความสนใจมาก ได้เข้ามาสนใจศึกษาค้นคว้าแต่พวกเราชาวไทยถ้าหากไม่สนใจแล้ว วัฒนธรรมในแขนงนี้ก็จะตกไปอยู่ในมือต่างชาติ ต่อไปเมื่อเราต้องการศึกษาก็จะต้องอาศัยข้อมูลจากพวกเขา แล้วอย่างนี้จะได้ชื่อว่าเป็นวัฒนธรรมไทยได้อย่างไร พวกเราชาวไทยควรศึกษาศิลปวัฒนธรรมของเราเองไว้ให้ดี จะได้ชื่อว่าเป็นชาวไทยที่แท้จริงมีจิตใจอ่านโยน นาฏศิลป์ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจอ่อนโยน มีสติ และมีสมาธิที่ มั่นคงไม่หวั่นไหวไปกับสิ่งรอบข้าง ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในขณะปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ผลมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นช่วยผ่อนคลายและความเครียดของจิตใจดังจะเห็นได้ว่า ศิลปินในแขนงนี้มีอายุยืนยาว มีสุขภาพดี เป็นส่วนมากช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้งดงามยิ่งขึ้น ผู้ที่เรียนนาฏศิลป์จะมีลักษณะพิเศษเห็นได้เด่นชัด อาทิ ขณะเวลานั่ง หรือ ยืน จะสง่างาม เพราะได้รับการฝึกฝนวิธีการนั่งยืนมาเป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันเป็นผู้ที่รู้จักควบคุมอารมณ์ไม่ตื่นตระหนก และกล้าที่จะแสดงออกสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลจากประสบการณ์ในการแสดงทั้งสิ้น

2. วิธีสอนการสอนแบบสาธิต (Demonstration Method)

ความหมายของการสาธิต

การสาธิต หมายถึง การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง หรือการแสดง หรือการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ผู้เรียนดู

วิธีการสอนแบบสาธิต หมายถึง วิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดง

แนวทางในการสาธิต

1. การสาธิตแบบบอกความรู้ เป็นการสาธิตที่แจ้งให้ผู้เรียนทราบก่อนการสาธิตว่าจะทำอะไร อย่างไรและจะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง แล้วให้ผู้เรียนสังเกตการณ์สาธิต พร้อมอธิบายตามไปด้วย
2. การสาธิตแบบค้นพบความรู้ เป็นการสาธิตที่ผู้สาธิตหรือครูตั้งคำถามให้ผู้เรียนคาดคะเนคำตอบ เพื่อเป็นการเร้าความสนใจแล้วจึงให้ผู้เรียนคอยสังเกตจากการสาธิตว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างอย่างไร

ประเภทของการสาธิต

ซันด์และโธบริดจ์ (Sund and Throwbridge 1973 : 117-118) ได้แบ่งการสาธิตออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

- 1.ครูแสดงการสาธิตคนเดียว
- 2.ครูและนักเรียนร่วมกันสาธิต
- 3.กลุ่มนักเรียนเป็นผู้สาธิต
- 4.นักเรียนคนเดียวเป็นผู้สาธิต
- 5.วิทยากรเป็นผู้สาธิต
- 6.การสาธิตเงียบ

เทคนิคการสาธิต

การสาธิตในเรื่องที่แปลกใหม่ น่าสนใจ จะเน้นให้นักเรียนเห็นกระบวนการอย่างชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการสาธิต ตั้งคำถาม ซึ่งช่วยในการสอนแบบสาธิตได้ผลดียิ่งขึ้นเทคนิคการสาธิตมีดังนี้

1. เลือกสารคดีเรื่องที่สนใจและเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับนักเรียน
2. ไม่ควรบอกผลการสารคดีให้นักเรียนทราบล่วงหน้า
3. พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสังเกตซักถามและตอบคำถาม
4. ในระหว่างสารคดี ไม่ควรบรรยายมากเกินไป
5. ไม่ควรเร่งการสารคดี อาจทำให้นักเรียนตามไม่ทัน และไม่เข้าใจ
6. ควรให้เด็กทุกคนมองเห็นได้ทั่วถึง และครูควรเอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคน
7. การสรุปผล ควรให้นักเรียนเป็นผู้สรุป
8. ต้องประเมินผลการสารคดีทุกครั้งว่าเด็กเข้าใจหรือไม่

จุดประสงค์ของวิธีการสอนแบบสารคดี

1. เพื่อกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนมีความสนใจบทเรียนยิ่งขึ้น
2. เพื่อช่วยอธิบายเนื้อหาที่ยาก
3. เพื่อพัฒนาการฟังการสังเกตและการสรุปทำความเข้าใจ
4. เพื่อแสดงวิธีการหรือกลวิธีในการปฏิบัติงาน
5. เพื่อสรุปประเมินผลความเข้าใจฝนบทเรียน และทบทวนบทเรียน

ขั้นตอนการสอนแบบสารคดี

วิธีการสอนแบบสารคดีมีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสารคดี เป็นขั้นตอนการทำการสารคดี ซึ่งครูควรเตรียมตัวดังนี้
 - 1.1 ศึกษาบทเรียนที่จะสารคดีให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
 - 1.2 เตรียมอุปกรณ์ที่จะสารคดีให้พร้อม
 - 1.3 ทดลองการสารคดีดูก่อน
 - 1.4 จัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการสารคดีบทเรียน
 - 1.5 เขียนแผนภูมิแสดงขั้นตอนของการสารคดีไว้
2. ขั้นสารคดี เมื่อครูเข้าสู่ชั้นเรียนแล้ว จึงดำเนินการสอนตามลำดับดังนี้
 - 2.1 เร้าความสนใจของนักเรียน
 - 2.2 ทำการสารคดีให้นักเรียนดู โดยยึดหลักในการสารคดีดังนี้
 - 2.2.1 สารคดีตามลำดับขั้น
 - 2.2.2 สารคดีซ้ำๆพร้อมกับบรรยายเพื่อให้นักเรียนติดตามทัน
 - 2.2.3 สารคดีเฉพาะเรื่องบทเรียนนั้นๆ

2.2.4 ให้นักเรียนเห็นทั่วถึง หรืออาจให้นักเรียนออกมาสังเกตสาธิตที่ละกลุ่ม

2.2.5 ครูคอยสังเกตความสนใจและความตั้งใจของนักเรียน

2.2.6 ครูให้นักเรียนมาร่วมทำการสาธิตด้วยได้

2.2.7 เน้นขั้นตอนสำคัญๆของการสาธิตและเขียนสรุปบนกระดานดำ

3.ขั้นสรุปและวัดผล

3.1 ให้นักเรียนร่วมกันเล่าสรุปเป็นตอนๆ

3.2 ให้นักเรียนทุกคนเขียนข้อสรุปส่งครูเพื่อให้คะแนน

3.3 ให้นักเรียนสาธิต เพื่อสังเกตดูว่านักเรียนทำได้และเข้าใจหรือยัง

3.4 ทดสอบ

ข้อดีของการสอนแบบสาธิต

- 1.นักเรียนมองเห็นตัวอย่าง แบบอย่าง ขั้นตอน ของการปฏิบัติทำให้เข้าใจลึกซึ้งมีเหตุผล
- 2.ประหยัดเวลาของครูและนักเรียน เพราะเห็นตัวอย่างชัดเจน
- 3.ประหยัดวัสดุ
- 4.การสาธิตให้ดูแล้วปฏิบัติย่อมปลอดภัย

ข้อจำกัด

- 1.การควบคุมชั้นเรียนอาจมีปัญหาเรื่องความสงบเรียบร้อยในชั้นเรียน
- 2.หากการเตรียมตัวไม่ดีพออาจเกิดอุบัติเหตุหรือผิดพลาด
- 3.หากการสาธิตไม่เป็นไปตามขั้นตอนอาจทำให้เสียเวลามาก

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning achievement) เป็นผลที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา นักศึกษาได้ให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นดัชนีประการหนึ่งที่สามารถบอกระดับคุณภาพการศึกษา ดังที่ กู๊ด (Good 1973: 17, อ้างถึงใน ทรัพย์านา นามแก้ว 2538 : 49) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า หมายถึงความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้เรียนมาแล้วที่ได้จากผลการสอนของครูผู้สอน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนด ให้คะแนนที่ได้จากงานที่มอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ

ไพศาล หวังพานิช (2536 : 89) ที่ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าหมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมหรือการสอบ จึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่าเรียนแล้วมีความรู้เท่าใด สามารถวัดได้โดยการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ เช่น ใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ข้อสอบวัดภาคปฏิบัติ เป็นต้น จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการวัดการเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์การเรียนรู้ ในเนื้อหาสาระที่เรียนมาแล้วว่าเกิดการเรียนรู้เท่าใดมีความสามารถชนิดใด โดยสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ในลักษณะต่าง ๆ และการวัดผลตามสภาพจริง เพื่อบอกถึงคุณภาพการศึกษา

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2522 : 232) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การตรวจสอบว่าผู้เรียนได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้แล้วเพียงใด ทั้งนี้ ยกเว้นในทางด้านอารมณ์ สังคมและการปรับตัว นอกจากนี้แล้วยังหมายรวมไปถึงการประเมินผลความสำเร็จต่าง ๆ ทั้งที่เป็นการวัดโดยใช้แบบทดสอบ แบบให้ปฏิบัติการ และแบบที่ไม่ใช่แบบทดสอบด้วย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และ เอนกกุล กริแสง (2522 : 22) ให้ความหมายการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า เป็นกระบวนการวัดปริมาณของผลการศึกษาเล่าเรียนว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด คำนึงถึงเฉพาะการทดสอบเท่านั้น

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 89) กล่าวไว้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ และความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือจากการสอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถ หวียถามสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนแล้วเท่าใด

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง กระบวนการวัดผลการศึกษาเล่าเรียนว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใดหลังจากเรียนในเรื่องนั้น ๆ

ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

สุรัชย์ ขวัญเมือง (2527 : 233) ได้กล่าวไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ ทักษะและสมรรถภาพสมองต่าง ๆ ที่เด็กได้รับจากประสบการณ์

ทั้งปวงจากทางโรงเรียนและจากที่บ้าน ยกเว้นการวัดทางร่างกาย ความถนัดและทางบุคคล สังคม ได้แก่ ขารมณ์และการปรับตัว เป็นต้น

ภัทรา นิคมานนท์ (2534 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่เด็กได้เรียนรู้มาในอดีต ว่ารับรู้ได้มากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปแล้วมักใช้หลังจากทำกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว เพื่อประเมินการเรียนการสอนว่าได้ผลเพียงใด

ล้วน สายยศ และยงคณา สายยศ (2538 : 218) และพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 96) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทำนองเดียวกันว่า หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอกับให้นักเรียนปฏิบัติจริง จากความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดความรู้ความสามารถทางการเรียนด้านเนื้อหา ด้านวิชาการและทักษะต่าง ๆ ของวิชาต่าง ๆ

หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เยาวดี วินุญศรี (25 28 : 82) และรัฐญาวิศาลาภรณ์ (2522 : 11) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

1. เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้น ถ้านำไปเปรียบเทียบกันจะต้องให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ครอบคลุมและเท่าเทียมกัน
3. วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะวัดตามวัตถุประสงค์ทุกอย่างของการสอน และจะต้องมั่นใจว่าได้วัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้
4. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียนการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น ครูควรจะทราบมาก่อนเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้แตกต่างจากเดิมหรือไม่ โดยการทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน
5. การวัดผลเป็นการวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมตรง ๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้ คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยนวัตถุประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง |

6. การวัดการเรียนรู้ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัดสิ่งที่วัดได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้น ต้องมั่นใจว่าสิ่งที่วัดนั้นเป็นตัวแทนแท้จริงได้

7. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการสอนของครู และเป็นเครื่องช่วยในการเรียนของเด็ก

8. ในการศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียวการทบทวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

9. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นในการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

10. ควรใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ที่วัด

11. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความยากง่ายพอเหมาะมีเวลาพอสำหรับนักเรียนในการทำข้อสอบ

12. หากเป็นแบบตัวเลือกควรมีตัวเลือก 4-5 ข้อสอบแบบเลือกตอบนี้ ถ้าเขียนตัวเลือกเพียง 2 ตัว ก็กลายเป็นข้อสอบแบบถูก-ผิด และเพื่อป้องกันไม่ให้เดาได้ง่ายๆ จึงควรมีตัวเลือกมาก ๆ ตัว ที่นิยมใช้หากสอบระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ควรใช้ 3 ตัวเลือก ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 ควรใช้ 4 ตัวเลือก และตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไปควรใช้ 5 ตัวเลือก

13. อย่าแนะคำตอบ ซึ่งการแนะคำตอบมีหลายกรณี ดังนี้

- คำถามข้อหลังๆ แนะนำคำตอบข้อแรกๆ
- ถามเรื่องที่ผู้เรียนคล่องปากอยู่แล้ว โดยเฉพาะคำถามประเภทคำพังเพย สุภาษิต คติพจน์หรือตาเตือนใจ

- ใช้ข้อความของคำตอบถูกซ้ำกับคำถามหรือเกี่ยวข้องกันอย่างเห็นได้ชัดเพราะนักเรียนที่ไม่มีความรู้ก็อาจจะเดาได้ถูก

- ข้อความของตัวถูกบางส่วนเป็นส่วนหนึ่งของทุกตัวเลือก

- เขียนตัวถูกหรือตัวถูกถูกหรือผิดเด่นชัดเกินไปหรือคำตอบไม่กระจาย

จากที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ในการสร้างแบบทดสอบให้มีคุณภาพ วิธีการสร้างแบบทดสอบที่เป็นคำถาม เพื่อวัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้วต้องตั้งคำถามที่สามารถวัดพฤติกรรมการเรียนการสอนได้อย่างครอบคลุมและตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งชนิดของแบบทดสอบ ไว้ดังนี้

ชวาล แพร์ตกุล (2516 : 112 - 115) แบ่งแบบทดสอบออกเป็น 2 ชนิด ใหญ่ ๆ คือ

1. แบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง (teacher – made test) เป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือภาษา เป็นต้น โดยแบ่งได้เป็น 2 แบบคือ แบบให้ตอบเสรีและแบบจำกัดคำตอบ ซึ่งคุณประโยชน์ของแบบทดสอบชนิดนี้อยู่ที่สามารถพลิกแพลงให้เหมาะกับสภาพและเหตุการณ์ได้

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (standardized test) แบบทดสอบมาตรฐานเป็นตัวอย่างของการกระทำหรือความรู้ของบุคคลแต่ละคนของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งรับมาภายใต้สภาพการณ์ที่กำหนด การให้คะแนนเป็นไปตามกฎเกณฑ์และการตีความหมายก็เป็นไปตามตารางเกณฑ์ปกติ แบบทดสอบมาตรฐานผู้สอนใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายห้องได้อย่างมั่นใจและประหยัดถูกต้องตามหลักวิชามากกว่าการวัดด้วยวิธีอื่น ๆ ใช้สำหรับวัดพิสัยความรู้ของผู้เรียนของแต่ละชั้นและแต่ละกลุ่มว่ามีระดับความรู้ทัดเทียมกัน หรือแตกต่างกันเพื่อจะได้ปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้น ๆ ได้ ใช้สำหรับแยกประเภทผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตามความสามารถของเขา เพื่อจะได้เรียนอย่างมีความสุข ใช้ในการวินิจฉัยสมรรถภาพว่าแต่ละคนเก่ง - อ่อน ในวิชาใดบ้าง มากน้อยเพียงใดและเพราะสาเหตุใดใช้สำหรับเปรียบเทียบความงอกงามของผู้เรียนแต่ละคนแต่ละห้องว่า มีพัฒนาการขึ้นจากเดิมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ มากน้อยเพียงใด ใช้ตรวจประสิทธิภาพของการเรียน ใช้พยากรณ์ความสำเร็จในการศึกษาว่ามีโอกาสจะประสบความสำเร็จในทางใดระดับใด ใช้ในการแนะแนวโดยพิจารณาผลสอบจากแบบทดสอบมาตรฐานหลายฉบับว่า เขามีสมรรถภาพทางสมองหรือหัวโน้มเอียงหรือมีความถนัดในด้านใดเพื่อจะได้แนะแนวอาชีพที่เหมาะสมใช้ในการประเมินการศึกษา ใช้ในการวิจัยในฐานะที่เป็นแบบทดสอบมาตรฐานมีประสิทธิภาพในการวัดสูงมาก การสำรวจค้นคว้าและการวิจัยต่าง ๆ จึงต้องอาศัยแบบทดสอบชนิดนี้เป็นเครื่องมือสำคัญ) สำหรับการเก็บข้อมูลในการทดลอง และเปรียบเทียบความสามารถ

อำนาจ เลิศขันธ์ 2533 : 88 - 91) แบ่งแบบทดสอบออกเป็น 18 ชนิด ดังนี้

1. แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (multiple choice แบบทดสอบชนิดนี้มีลักษณะประกอบด้วยคำถาม 1 คำถาม มีตัวเลือก 4 - 5 ตัวเลือก ถ้าเป็นระดับประถมศึกษาจะมี 4 ตัวเลือกระดับ ป. เทวสร้างให้มี 3 ตัวเลือก และควรมีรูปภาพประกอบมาก ๆ ระดับมัธยมศึกษาจึงควรใช้ 5 ตัวเลือก

2. แบบทดสอบถูก ผิด (true - false) แบบทดสอบชนิดนี้จัดว่า เป็นแบบเลือกตอบอีกอย่างหนึ่ง แต่มีเพียงถูกหรือผิด หรือมีสองตัวเลือก

3. แบบทดสอบแบบจับคู่ (matching) ลักษณะของแบบทดสอบจัดว่าเป็นแบบเลือกตอบอีกชนิดหนึ่ง แต่มีตัวเลือกจำนวนคงที่และภายหลังการคัดเลือกตัวเลือกที่ถูกไปแล้วจำนวนตัวเลือกนี้จะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ

4. แบบทดสอบให้เขียนตอบ (free response) แบบทดสอบชนิดนี้มีหลายลักษณะ เช่น ให้เป็นแบบเติมคำ หรือเติมข้อความสั้น ๆ หรือให้เขียนบรรยายแสดงความคิดเห็น

5. แบบทดสอบความเร็วในการคิด (speed test) ลักษณะของแบบทดสอบความเร็วจะประกอบด้วยข้อคำถามง่าย ๆ แต่มีข้อคำถามจำนวนมาก ๆ ให้นเวลาในการทำข้อสอบน้อยมาก คะแนนที่ได้จะเป็นตัวเลข ที่ชี้ให้เห็นถึงความเร็วในการคิด การทำข้อสอบ

6. แบบทดสอบแบบไม่จำกัดเวลา (power test) แบบทดสอบชนิดนี้ประกอบด้วยข้อคำถามที่ค่อนข้างยาก ต้องใช้เวลาในการคิดทำข้อสอบเป็นเวลานาน ดังนั้น จะไม่จำกัดเวลาในการทำข้อสอบ ให้ผู้สอบคิดจนกว่าจะสำเร็จ

7. แบบทดสอบที่วัดความสามารถขั้นสูงสุด (maximum performance) แบบทดสอบลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความสามารถขั้นสูงสุดของผู้สอบ ผู้สอบต้องพยายามคิดทำข้อสอบให้ได้คะแนนมากที่สุด คะแนนจะเป็นตัวชี้ถึงความสามารถขั้นสูงสุด เช่น การสอบวัดทางด้านสติปัญญา หรือการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

8. แบบทดสอบที่วัดคุณลักษณะเฉพาะอย่าง (typical performance) แบบทดสอบลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายวัดความสามารถบางอย่างบางประการ หรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดเพียงบางลักษณะเท่านั้น เช่น แบบทดสอบวัดความสนใจในวิชาชีพ หรือแบบวัดบุคลิกภาพ เป็นต้น

9. แบบทดสอบแบบปรนัย (objective tests) แบบทดสอบแบบปรนัยเป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยคุณลักษณะสามประการ คือ

ก. คำถามที่ใช้ถาม เป็นคำถามที่ชัดเจน ถามตรงจุด อ่านแล้วรู้ว่าถามอะไร

ข. เกณฑ์การตรวจให้คะแนน ได้กำหนดไว้ชัดเจน ใคร ๆ ตรวจก็ให้คะแนนตรงกันเท่ากัน

ค. การแปลผล ทุกคนที่แปลผลย่อมแปลได้ตรงกัน เช่น ใครทำข้อสอบได้ คือ คนเก่ง ใครทำข้อสอบไม่ได้ คือ คนเรียนอ่อน

10. แบบทดสอบแบบอัตนัย (subjective) แบบทดสอบแบบอัตนัย เน้นที่คนแยกข้อสอบเป็นคนตรวจและให้คะแนน การให้คนตรวจก็ย่อมมีข้อยุ่งยากหลาย ๆ ประการเกี่ยวกับกิเลสในตัวคน

11. การทดสอบที่ใช้การเขียน – ตอบ (paper - pencil test) การทดสอบลักษณะนี้อาจใช้เป็นแบบลักษณะของแบบทดสอบในข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 ดังที่กล่าวมา เรียกว่า

แบบทดสอบที่เป็นการทดสอบที่ใช้เขียนตอบ

12. การทดสอบที่ไม่ใช้การเขียน (performance) การทดสอบลักษณะนี้ไม่ใช้การเขียนตอบ แต่เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมจากการกระทำโดยตรง เช่น การทดสอบพลศึกษา การทดสอบด้านการปฏิบัติในวิชาช่างประเภทต่าง ๆ

13. การทดสอบที่ใช้นักเรียนเป็นกลุ่ม (group tests) การทดสอบที่ใช้ลักษณะนักเรียนทดสอบเป็นกลุ่ม ส่วนมากมักใช้ power pencil test เพราะสามารถสอบนักเรียนได้พร้อม ๆ กัน ถึงแม้ว่านักเรียน จะมีจำนวนมาก

14. แบบทดสอบที่ต้องสอบครั้งละ 1 คน (individual tests) การทดสอบที่สอบกับนักเรียนเพียง 1 คน มักเป็นแบบการสอบเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องทางการเรียน หรือเป็นการชอบความพร้อมทางการเรียน ความพร้อมด้านการฟัง ความพร้อมด้านการอ่าน และโดยเฉพาะการสอบด้านการปฏิบัติงาน ฯลฯ ซึ่งต้องดูพฤติกรรม อากัปกริยาของผู้เข้าสอบด้วยการสอบเป็นกลุ่มทำให้ไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยตรงได้

15. แบบทดสอบที่ใช้ภาษา (language) แบบทดสอบที่ใช้ภาษานั้นที่การใช้ภาษาเป็นการสื่อความหมาย เหมาะสำหรับนักเรียนที่สามารถอ่านหนังสือได้เร็ว แบบทดสอบที่ใช้ภาษาจึงเหมาะสำหรับนักเรียนที่อ่านคล่อง เช่น ระดับชั้น ป.4 ป.5 ป. 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป

16. แบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา (non - language) แบบทดสอบชนิดนี้จะเหมาะกับเด็กเล็ก ๆ และเหมาะกับเด็กที่ไม่สามารถสื่อความหมายด้วยการพูดหรือเขียนได้

17. แบบทดสอบที่ต้องการเฉพาะกระบวนการคิดตอบ (process) แบบทดสอบลักษณะนี้ ผู้สอบไม่สนใจว่าใครคิดได้หรือไม่ แต่มีความสนใจที่ผู้เข้าสอบคิดอย่างไร

18. แบบทดสอบแบบการสร้างจินตภาพ (projective) ลักษณะแบบทดสอบการสร้างจินตภาพ เป็นการเน้นให้ผู้เข้าสอบแสดงความรู้ ความคิดต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ตนได้พบเห็น ผู้เข้าสอบจะแสดงอาการตอบสนองออกมาเป็นความรู้สึกนึกคิด ทักษะคิดต่าง ๆ ต่อสิ่งเร้าที่ปรากฏอยู่ ตัวแบบทดสอบที่ใช้เป็นสิ่งเร้า จะมีลักษณะไม่ชัดเจน เพราะต้องการเป็นตัวการที่จะให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรม ความรู้สึกในตนตอบสนองออกมาเท่านั้นเมื่อไรที่ตัวแบบทดสอบมีความชัดเจน ไม่ถือว่าการสอบเพื่อวัดการสร้างขึ้นภาพ การสอบลักษณะนี้จึงเหมาะกับบุคคลที่มีจิตไม่สมบูรณ์ คนเหล่านี้เมื่อยพบเห็นภาพสลับ ๆ ไม่ชัดเจน ก็จะระบายความรู้สึกนึกคิดที่เป็นปัญหาออกมา ผู้วัดผลจะแปลพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นให้เขาว่าเป็นคนอย่างไร มีปัญหาหรือไม่เห็นได้ว่า ชนิดของแบบทดสอบมีหลายชนิดด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นแบบทดสอบปรนัย อัตนัย แบบเลือกตอบ

แบบจำกัดเวลา ที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง หรือแบบทดสอบมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม การสร้างแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ นั้น ผู้สร้างจะต้องสร้างให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้สอบด้วย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530: 29) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือคือมวล

1. ข้อสอบแบบความเรียงหรืออัตนัย (Subject or Easy) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก-ผิด (True-False Test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่ 2 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกดังกล่าวเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก - ผิด ใช่ - ไม่ใช่จริง - ไม่จริง เหมือนกัน - ต่างกัน เป็นต้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้นั้นเพื่อให้มีความสมบูรณ์และถูกต้อง

4. แบบทดสอบแบบตอบสั้นๆ (Short Answer Test) ข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ เขียนเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเขียนคำตอบที่ต้องการจะสั้นและกะทัดรัดได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบความเรียงหรืออัตนัย

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่า แต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวยืน) จะจับคู่คำ หรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างหนึ่งตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ลักษณะทั่วไป คำถามแบบเลือกตอบโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตัวเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่ถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ปกติจะมีคำถามที่กำหนดให้นักเรียนพิจารณา แล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดจากตัวลวงอื่น ๆ และคำตอบแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกัน ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักรวมกันน้อยต่างกัน

สมนึก ภัททิยธนี (2537, 55-84) ได้แบ่งประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สร้างขึ้นเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบรายบุคคล และสอบเป็นกลุ่ม (individual turned group tests) เป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนตอบครั้งละคน เช่น ต้องการให้นักเรียนตอบปากเปล่า ผู้สอบถามตามแบบทดสอบ เมื่อนักเรียนตอบก็ให้คะแนนที่ละข้อคำถามทันที การสอบเป็นรายบุคคลนี้โดยทั่ว ๆ ไปผู้สอบต้องได้รับการฝึกหัดและมีประสบการณ์มาก แบบทดสอบเป็นกลุ่มโดยทั่ว ๆ ไป ครูทุกคนเคยมีประสบการณ์มาแล้วในชั้นเรียน ผู้กำกับการสอนได้รับการฝึกหัดเพียงเล็กน้อยก็ดำเนินการสอบได้ อย่างไรก็ตามการดำเนินการสอบต้องมีทักษะและความรู้ในการดำเนินการสอบมากด้วย

2. แบบทดสอบปรนัย และอัตนัย (objective and subjective tests) ข้อสอบปรนัยเป็นข้อสอบที่ไม่ต้องใช้ความคิดเห็นของผู้ตรวจ แต่ให้ตามแบบหรือกฎเกณฑ์ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้ คะแนนของแบบทดสอบปรนัยมีประโยชน์และจำเป็นมากในการวัดผลการศึกษา ข้อทดสอบที่มีโอกาสเป็นปรนัยได้ดี คือ ข้อทดสอบเลือกตอบถูก - ผิดและจับคู่ เพราะการให้คะแนนเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ได้พิจารณาไว้ก่อนแล้ว แบบทดสอบอัตนัย ได้แก่ แบบทดสอบที่ให้ตอบยาว ๆ หรือแบบความเรียง ยากที่จะให้คะแนนได้ชัดเจน เทียบตรงและเที่ยงธรรม ผู้ตรวจมีอิสระในการให้คะแนน อย่างไรก็ตามการให้คะแนนโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ จะช่วยให้การให้คะแนนมีความเที่ยงธรรมดีขึ้นได้ในเนื้อหาวิชาจดหมาย เรียงความ แต่งความ เป็นต้น

3. แบบทดสอบไม่จำกัดเวลา และจำกัดเวลา (power and speed tests) แบบทดสอบไม่จำกัดเวลา ให้เวลาทำข้อสอบมาก เพื่อนักเรียนส่วนมากจะสามารถทำได้หมดทุกข้อ ซึ่งค่อนข้างยาก หรือมีความยาวมาก นักเรียนทำไปจนหมดแรงแล้วก็หยุดทำเอง ในทางตรงกันข้ามแบบทดสอบจำกัดเวลา กำหนดเวลาให้น้อย แต่ข้อสอบค่อนข้างง่ายนักเรียนส่วนน้อยจะทำผิดและเด็กเก่ง ๆ เท่านั้นที่จะทำได้ทันตามเวลาที่กำหนด แบบทดสอบไม่จำกัดเวลาต้องการทราบว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้มากน้อยเพียงใด แบบทดสอบจำกัดเวลาต้องการทราบว่า นักเรียนสามารถทำได้รวดเร็วเพียงใดในเวลาที่กำหนดให้น้อย ๆ เช่นแบบทดสอบวัดการเป็นเสมียน จึงเน้นถึงความสามารถในการทำงานได้รวดเร็วเพียงใด เช่นการเขียนหนังสือ หรือพิมพ์ดีด

4. แบบทดสอบตัวหนังสือ ไม่เป็นตัวหนังสือ และไม่ใช้ภาษา (verbal, nonverbal, and nonlanguage tests) แบบทดสอบตัวหนังสือ เน้นการอ่าน การเขียน ใช้กันโดยทั่ว ๆ ไปเป็นส่วนมาก แบบทดสอบไม่เป็นตัวหนังสือ เน้นบทบาทของภาษาโดยใช้ภาพ ภาพร่าง หรือสัญลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนเลือกภาพร่างหลาย ๆ ภาพที่เหมือนกับตัวอย่าง หรือให้นักเรียนคำนวณการบวกจำนวนจากภาพ โดยทั่ว ๆ ไปแบบทดสอบนี้ใช้กับผู้คนที่อ่านหนังสือไม่ได้หรือเด็กอนุบาล แบบทดสอบนี้อาจใช้วัดปัญญาของเด็กได้ เช่น ให้นักเรียนบอกลักษณะของสิ่งต่าง ๆ จากภาพ เช่น ภาพนกบิน ภาพนกหลับ นกคุ้ยกัน ให้นักเรียนดูรูปภาพแล้วตอบการกระทำของนก เป็นต้น แบบทดสอบที่ไม่เป็นตัวหนังสือ ครูจะต้องอ่านคำชี้แจงให้นักเรียนฟังทีละข้อเมื่อนักเรียน

ทำเสร็จหมดทุกคน จึงอ่านคำชี้แจงข้อต่อไป คำชี้แจงควรเขียนไว้ในแบบทดสอบทุกตอนหรือทุกข้อ เพื่อว่าผู้กำกับการสอบจะสามารถให้ข้อความแก่นักเรียนได้ตรงกันในกรณีที่สอบหลาย ๆ ห้องหรือหลาย ๆ โรงเรียน โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกันแบบทดสอบไม่ใช่ภาษา ผู้กำกับการสอบจะไม่สื่อความหมายกับผู้สอบโดยใช้การเขียน การอ่าน หรือการพูดใด ๆ ทั้งสิ้น แต่จะทำการเคลื่อนไหวของร่างกายและภาษาให้เป็นการบอกให้ทราบนักเรียนตอบโดยการเหวี่ยงทำด้วยมือ ข้อสอบจะเป็นวัตถุทรงเหลี่ยมรูปภาพ หรือการเคลื่อนไหวที่เป็นปริศนา ข้อสอบนี้ใช้กับคนใบหูหนวก หรือไม่อาจสื่อด้วยภาษาธรรมดาได้

5. แบบทดสอบการปฏิบัติจริงและข้อเขียน (performance and pencil - napper Test) แบบทดสอบแบบปฏิบัติจริง เป็นการสอบที่ผู้สอบทำงานแทนการตอบคำถาม ยากจะสอบทีละคนหรือเป็นกลุ่มก็ได้ เช่น การสอบปฏิบัติร้องเพลง เล่นดนตรี พงศศึกษา อาจสอบทีละคน สอบเขียนภาพ ทำงานหัตถะ อาจสอบเป็นกลุ่มก็ได้ เป็นต้น ผู้ตรวจจะนับจำนวนที่ทำผิด หรือพิจารณาคุณภาพทั้งหมดเป็นส่วนรวม แล้วนำมาจัดอันดับคุณภาพและสามารถวัดเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานจนเสร็จแบบทดสอบการปฏิบัติจริงมีหลายชนิดหลายแบบ เนื้อหาวิชาแผนที่อาจชี้ให้เห็นตำแหน่งของเมือง แหล่งทรัพยากร ใครจะชี้ได้ถูกและรวดเร็ว วิชาประวัติศาสตร์อาจให้เรียงภาพผู้นำของประเทศตามลำดับก่อนหลัง ให้ส่วนที่หายไปในภาพ ให้เขียนเรียงความจดหมาย เป็นต้น ลักษณะทั่วไปของแบบทดสอบปฏิบัติจริง เป็นการเน้นความสามารถในเนื้อหาวิชาให้สามารถปฏิบัติได้จริง ๆ มากกว่าตอบคำถามแบบทดสอบข้อเขียน ส่วนมากจะถามเนื้อหาวิชาให้นักเรียนตอบในกระดาษสามารถตอบได้ครั้งละหลาย ๆ คน ข้อสอบจะเป็นตัวหนังสือ หรือรูปภาพ สัญลักษณ์ก็ได้

6. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง และแบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเองใช้สำหรับทดสอบนักเรียนที่ครูสอนเอง แบบทดสอบจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูมีความรู้ในการสร้างข้อทดสอบหรือไม่ และมีทักษะเพียงใด แบบทดสอบมาตรฐานสร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญในการทดสอบร่วมกับผู้ชำนาญการหลักสูตรและครู แบบทดสอบนี้ จะต้องมีมาตรฐานในการดำเนินการสอบ คะแนนเป็นมาตรฐาน เป็นการทดสอบที่มีแบบแผนและสามารถนำแบบทดสอบนี้ไปใช้กับนักเรียนต่างห้องต่างโรงเรียนได้

ดังนั้น การที่ผู้สอนจะเลือกออกข้อสอบประเภทใดนั้นต้องพิจารณาข้อดี ข้อจำกัด ความเหมาะสมของแบบทดสอบกับเนื้อหา หรือจุดประสงค์ในการเรียนรู้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ๕
ศึกษาค้นคว้าเลือกใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530: 30-3) กล่าวว่าเป็นการตรวจสอบความสามารถของสมรรถภาพทางสมองของบุคคลว่าเรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใด มากน้อยเท่าใด เช่น พฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า มากน้อยอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของนักเรียนในด้านพุทธิพิสัย ที่เป็นการวัด 2 องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมายลักษณะของวิชาที่เรียน ดังนี้

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นผลงานปรากฏออกมา สามารถทำการสังเกตและวัดได้ เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องวัดโดยใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ” (Performance Test) ซึ่งเป็นการประเมินผลพิจารณาที่วิธีปฏิบัติ (Procedure) และผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา (Content) รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนมีวิธีการสอบวัดได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

- การสอบปากเปล่า (Oral Test) การสอบแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูแลเฉพาะอย่าง เช่น การสอบอ่านฟังเสียง การสอบสัมภาษณ์ที่ต้องการดูการใช้ถ้อยคำในการตอบคำถาม รวมทั้งแสดงความคิดเห็นและบุคลิกภาพต่าง ๆ เช่น การสอบปริญญานิพนธ์ ที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ทา ตลอดจนแง่มุมต่าง ๆ การสอบปากเปล่าสามารถวัดได้ละเอียดลึกซึ้ง และคำถามก็สามารถเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความต้องการ

- การสอบแบบให้เขียนความ (Paper-Pencil Test or Written Test) เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ที่มีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบ คือ

1. แบบไม่จำกัดคำตอบ (Free Response Type) ได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัย หรือความเรียง (Essay Test)

2. แบบจำกัดคำถาม (Fixed Response Type) เป็นการสอบที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือกซึ่งมีรูปแบบของคำถาม คำตอบ 4 รูปแบบ คือ แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง (Alternative) แบบจับคู่ (Matching) แบบเติมคำ (Completion) และแบบเลือกตอบ (Multiple Choice)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศลิษา ชุ่มวาริ (2552) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทย โดยใช้การปฏิบัติเลียนแบบจากการสาธิตทำรำที่ถูกต้องและการฝึกซ้ำๆ ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนปิ่นสร้อยเขตส่ววิทยาลัย เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 12 คน ซึ่งมีความสามารถทักษะด้านการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทยได้ต่ำกว่าเกณฑ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเมินการปฏิบัติทำทางการรำของนักเรียน บันทึกค่าคะแนนก่อนและหลังการทดลอง โดยผู้วิจัยเลือกเพลงจำนวน 2 เพลง คือ ฟ้อนทริภุญชัย (ก่อนการทดลอง) และฟ้อนล้านนาไทย (หลังการทดลอง) ส่วนระหว่างทดลองผู้วิจัยได้ใช้ ทำทางการสาธิตให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ คือ ทำรำเบื้องต้นพื้นฐานนาฏศิลป์ไทย (นาฏยศัพท์) ทั้งมือและเท้า และนำแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการให้คะแนนตามความพัฒนาของนักเรียนจากก่อนการทดลองไปหลังการทดลอง และนำเสนอในรูปแบบตาราง , ความเรียง , แผนภูมิแท่งและกราฟเส้นแสดงพัฒนาของผู้เรียน สรุปผลวิจัยดังนี้

1. ก่อนการทดลองนักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทยได้ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 10 คะแนน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)
2. หลังการทดลองนักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทยได้มากกว่าเกณฑ์ คือ มากกว่า 10 คะแนน
3. นักเรียนมีค่าร้อยละความก้าวหน้านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวมความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเท่ากับ 7.92 คิดเป็นร้อยละ 39.58

แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำรำมือและเท้าให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทย สามารถช่วยให้นักเรียนปฏิบัติทำรำได้ถูกต้อง สวยงาม อ่อนช้อยตามแบบแผนการรำรำนานาฏศิลป์ไทย

จารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติทูลธรรม (2559)การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิต เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะทางการปฏิบัติในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป ระดับปริญญาตรี สาขาวิศวกรรม คอมพิวเตอร์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสาธิต ในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคปกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะการปฏิบัติของนักศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสาธิต เรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคปกับเกณฑ์ ร้อยละ 80 โดยกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือ การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที(t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์
คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบการสาธิตใน
เรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป คิดเป็นร้อยละ 89.76 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.01 และ

2) คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะการปฏิบัติของนักศึกษา สาขาวิศวกรรม
คอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ อุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบ
การสาธิตในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป คิดเป็นร้อยละ 90.65 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและ
เพื่อให้ถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์วิชาการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์วิชาการ
ทั้งระดับชั้น ปวช. และ ปวส. ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 (จำนวน 2,824 คน ข้อมูลจากสำนัก
ทะเบียนและวัดผล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทย
พัฒน์วิชาการ ทั้งระดับชั้น ปวช. ในภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 50 คน

ระยะเวลาในการทำวิจัย ระหว่างเดือน มิถุนายน 2562 – เดือน มีนาคม 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และแบบสอบถาม
ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตด้านนาฏศิลป์ไทย เรื่อง รำวง
มาตรฐาน โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ศึกษาวิธีสร้างแบบทดสอบ และการเขียนข้อสอบ
2. วิเคราะห์เนื้อหา และวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของ เรื่อง รำวงมาตรฐาน
3. ทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบโดยยึดตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อกำหนดข้อสอบ
ของแต่ละจุดประสงค์ และกำหนดขั้นของการวัดผล

4. การสร้างแบบทดสอบตามที่กำหนดไว้ในตารางการวิเคราะห์ข้อสอบร่างมาตรฐาน จำนวน 40 ข้อ

5. นำข้อสอบที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องกับเนื้อหาและ วัตถุประสงค์ โดยใช้แบบประเมิน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างตัวเลือกกับพฤติกรรมที่วัด (IOC) ที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป แล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

1. ศึกษาวิธีการสร้างคำถาม จากแบบสอบถามที่มีผู้วิจัยคนอื่นๆ ได้สร้างขึ้น รวมถึงงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และกำหนดเกณฑ์มาทำข้อมูลใน การประเมินดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ ความชัดเจนทางภาษาและความถูกต้องตามเนื้อหา หากมีข้อผิดพลาด ผู้วิจัยนำกลับมาแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผ่านไปใช้ในการทดลองจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. แจ้งการศึกษาการทำวิจัยให้กับนักศึกษาในชั้นเรียนทราบ
2. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต
4. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน
5. ดำเนินการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตจากนักศึกษา
6. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจทานความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังจากที่ใช้เรียนรู้แบบสาธิตกับคะแนนก่อนเรียน โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test แบบ Dependent ทำการประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตในปีการศึกษา 2562 ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนของนักศึกษา

$$\text{โดยใช้สูตร } \bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$$\text{เมื่อ } \bar{x} = \text{คะแนนเฉลี่ย}$$

$$\sum x = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง}$$

2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

$$\text{โดยใช้สูตร S.D.} = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = ค่าคะแนน

n = จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม

$\sum$ = ผลรวม

3. การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองค่าที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกันกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ($n < 30$) ทดสอบโดย t- test

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}} \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์วิชาการ ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน และในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต

คะแนน	N	$\bar{X}$	SD	T-Test	Sig
คะแนนก่อนเรียน	50	8.42	1.93	24.93**	.000
คะแนนหลังเรียน	50	17.00	1.29		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตทำให้นักศึกษามีพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย โดยคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 17.00, SD = 1.29) สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 8.42, SD = 1.93)

ตารางที่ 4.2 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต		$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นการเรียนที่น่าสนใจ	4.50	0.68	มากที่สุด
2	นักศึกษาได้รับความรู้จากการเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิต	4.36	0.56	มาก
3	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.38	0.67	มาก
4	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตช่วยให้นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.44	0.67	มาก
5	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น	4.47	0.61	มาก
6	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีทักษะทำรำนานาศิลป์ไทยที่ดีขึ้น	4.38	0.70	มาก
7	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสม	4.38	0.67	มาก
8	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้	4.34	0.75	มาก
9	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตช่วยให้เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากขึ้น	4.30	0.61	มาก
10	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้มีความสนุกสนานต่อการเรียนรู้	4.46	0.71	มาก
รวม		4.40	0.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเด็น การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นการเรียนที่น่าสนใจ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50) รองลงมา การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.47) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ ($\bar{X}$ =4.34)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะนาฏศิลป์ไทยของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชการ ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตด้านนาฏศิลป์ไทย เรื่อง รำวงมาตรฐาน ของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชการ ทั้งระดับชั้น ปวช. ในภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า $t - test$ Dependent สามารถสรุปผลได้ดังนี้

สรุปผล

1. จากการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตทำให้นักศึกษามีพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนานาฏศิลป์ไทย โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ประเด็น การเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นการเรียนที่น่าสนใจ อยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา การเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิตสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้

อภิปรายผล

จากการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลปีไทย พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตทำให้นักศึกษามีพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลปีไทย โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศลิษา ชุ่มวาริ (2552) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลปีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลปีไทย โดยใช้การปฏิบัติเลียนแบบจากการสาธิตทำร่ำที่ถูกต้องและการฝึกซ้ำๆ ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 12 คน ผลวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลปีไทย สามารถช่วยให้นักเรียนปฏิบัติทำร่ำได้ถูกต้อง สวยงาม อ่อนช้อยตามแบบแผนการรำนากุศลปีไทย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การสาธิตที่ควรคำนึง ได้แก่ หากเป็นการสอนกลุ่มใหญ่ ผู้เรียนอาจสังเกตเห็นการสาธิตไม่ได้ชัดเจนทั่วถึง และในขณะที่ผู้สอนกำลังสาธิตอาจไม่เห็นพฤติกรรมของผู้เรียน หากผู้เรียนมีส่วนร่วมไม่ทั่วถึงและมากพอ นอกจากนี้ การสอนโดยใช้การสาธิตนี้เป็นวิธีที่ผู้เรียนไม่ได้ลงมือทำเอง จึงอาจไม่เกิดความรู้ที่ลึกซึ้งเพียงพอ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือ และทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำรำนากุศลปีไทย ควรจัดกิจกรรมตามขั้นตอนของกระบวนการให้ครบถ้วน และเพิ่มเติมทำร่ำในเรื่องต่างๆต่อไป

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น เพื่อสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

1. เพศ () ชาย () หญิง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสาธิต

5 พึงพอใจมากที่สุด 4 พึงพอใจมาก 3 พึงพอใจปานกลาง

2 พึงพอใจน้อย 1 พึงพอใจน้อยที่สุด

ที่	รายการ	5	4	3	2	1
1	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นการเรียนที่น่าสนใจ					
2	นักศึกษาได้รับความรู้จากการเรียนโดยวิธีการสอนแบบสาธิต					
3	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีความความเข้าใจมากยิ่งขึ้น					
4	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตช่วยให้นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
5	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น					
6	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้นักศึกษามีทักษะทำรำนานาฏศิลป์ไทยที่ดีขึ้น					
7	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสม					
8	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้					
9	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตช่วยให้เข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากขึ้น					
10	การเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสาธิตทำให้มีความสุขสนุกสนานต่อการเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะ

.....

ภาคผนวก ข
ภาพจัดการเรียนการสอน

ภาษานาฏศิลป์ที่มาจากการประดิษฐ์ขึ้นเพื่อสื่อความหมายโดยเฉพาะ เป็นท่าที่ครูอาจารย์ทางนาฏศิลป์คิดประดิษฐ์ขึ้น โดยเฉพาะ และยึดถือเป็นแบบฉบับมาจนทุกวันนี้ เช่น ท่าสู้ ท่าปกป้อง คู้มครอง ท่าประเทศไทย ท่าที่นี้ ท่าขู่ฆ่า ท่าพินาศย่อยยับ เป็นต้น

ท่ารำการฝึกหัดเบื้องต้น

ส่วนศีรษะ

การเอียงซ้าย

การเอียงขวา

การลักคองซ้าย

การลักคองขวา

การตีไหล่ซ้าย

การตีไหล่ขวา

ส่วนมือ

ตั้งวงบน

ตั้งวงกลาง

ตั้งวงล่าง

จับคว่ำ

จีบหาง

จีบส่งหลัง

จีบปรกข้าง

จีบล่อแก้ว

จีบส่อแก้ว๒

ส่วนเท้า

ผสมเท้า

เหลื่อมเท้า

ประเท้า

ก้าวหน้า

กระดกเท้า

กระดกเสี้ยว

ท่าทางที่ใช้แทนคำพูด เช่น ปฏิเสธ ไป มา เป็นต้น

ตัวเรา

ตาย

ท่าน

ที่นี่

ที่นั่น

រោ

ឦត

ไป

มา

ท่าแสดงกิริยาอาการหรืออิริยาบถ เช่น ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น

ท่าเดิน 1

ท่าเดิน 2

ทำยืน

ทำนอน

ทำนั่งพับเพียบ

ทำนั่งเทพบุตร

ทำไหว้ 1

ท่าไหว้ 2

ท่าไหว้ 3

ท่าที่แสดงอารมณ์ภายใน เช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ รัก เป็นต้น

ทำร้องไห้ 1

ทำร้องไห้ 2

ท่าโสกละเฐาะ

ท่าโคร

ทำดีใจ

ทำรัก

บรรณานุกรม

- จารุวรรณ ทูลธรรม และกิตติทูลธรรม. (2559). การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบสาธิต เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะทางการปฏิบัติในเรื่องการใช้งานออสซิลโลสโคป ระดับปริญญาตรีสาขาวิศวกรรม คอมพิวเตอร์. คณะครุศาสตร์ อุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2534). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูจันทบุรี.
- ดวงเดือน เทศวานิช. (2533). หลักการสอนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- ศลิษา ชุ่มวารี. (2552). การจัดการเรียนรู้แบบสาธิตเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทำร่ำมือและทำให้ถูกต้องตามแบบแผนทำร่ำนาฏศิลป์ไทย. วิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์ วิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยณี. (2537). การวัดผลการศึกษา. กทม. : ประสานการพิมพ์.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	อาจารย์สุมาลี ทองคำ
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
การงานปัจจุบัน	หัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนวิชาการ